

Спомен костурница у Сурдулици – дело бугарских крвника

Тачна број зверски побијених Срба од стране Бугарских звери у Сурдулици процењује се од најмање 3.000 људи, жена и деце.

Од [ИНАС](#)

- 27/05/2021

Костурница

Бугарски окупатори су 1915-18. Сурдулицу претворили у кланицу Српског народа.

Празник Светих мученика сурдуличких је сваког 29. маја.

Ове године биће одржан и крсни ход за Дубоку долину у славу и част сурдуличких мученика.

Крајеви у Србији које је окупирала бугарска војска проглашени су за „Моравску Бугарску“, а Срби, становници тих области, за – „Моравске Бугаре“. Према једној наредби бугарских окупационих власти, реч Србин није смела ни да се изусти...

Рачуна се да је током Топличког устанка, у пролеће 1917. године, побијено у свему око 20 хиљада Срба свих узраста и оба пола (али тачан број се не зна, креће се и до 30.000). Највећи део побили су Бугари, користећи врло често само хладно оружје – бајонете.

Спомен костурница у Сурдулици је 1924. изграђена у непосредној близини сабирног логора. Сурдулица је била задње место где су Бугари доводили заробљене Србе и ту их убијали а под изговором да их воде да раде у рудницима у Бугарској.

Спомен костурница поново изграђена баш на месту где је некада била, у дворишту Средње техничке школе „Никола Тесла“ .

Током окупације Сурдулица је прозвана „српском костурницом“ због невиђеног масакра цивилног становништва, родољуба и интелектуалаца из целе земље.

После ослобођења прва ископавања започео је др Арчибалд Рајс као експерт српске владе за утврђивање злочина окупатора.

Све пронађене кости су смештене у привремену гробницу, а касније, августа 1924. су пренешене у спомен-костурницу, коју је открио краљ Александар Карађорђевић.

У оквиру костурнице је у продужетку саграђена гимназија.

Али ни тада нису пронађена сва места на којима су извршавани злочини.

Почетком Другог Светског рата, 22. 4. 1941. У костурници је упала група бугарских војника и потпуно је демолирала и разбацала кости мученика свуда око споменика.

Све што је било разбацано око костурнице, српски свештеници су тајно, ноћима преносили у стари звоник цркве Светог Ђорђа, који се налазио поред школе.

У фебруару 1943. натерали су ученике школе да са зграде поскидају циглу по циглу, које су камионима преbacили у Бугарску, а подрумске просторије затрпали су земљом.

Од костурнице само је крст сачуван и налази се у дворишту школе.

бугарски злочини

У унутрашњости костурнице пажњу је привлачила лобања на зиду супротно од улаза, са бајонетом крвника који је није могао извући из главе жртве.

После „ослобођења“ Сурдулице, септембра 1944. год. дошла је комунистичка власт, која је зарад политике братства и јединства са бугарским народом оставила питање костурнице по страни.

Једино је у току Титове владавине нађено за сходно, да се на зиду школе постави плоча да је ту била костурница.

Из сада познатих разлога обнове Спомен костурнице није било све до 1989. године.

спомен плоча

Тада почиње обнова која је убрзо стагнирала због политичких (не)прилика у бившој Југославији.

До коначне обнове из темеља дошло је 2004. а друга фаза уређења унутрашњости почела је 2005. године.

Тачан број убијених Срба у Сурдулици до данашњег дана није познат. До тачне цифре се може доћи анализом података из бугарске архиве тога времена, до тачног броја покушао је да дође др Миливоје Петровић, али му увид у бугарске архиве није био дозвољен, што и не чуди много.

Тачан број зверски побијених Срба од стране Бугарских звери у Сурдулици процењује се од најмање 30.000 људи, жена и деце.

План бугаризације српског становништва био је јаван и јасан, ништа се ту није скривало. Тај план је видљив у Наредби бр.12 начелника инспекције генерала Лајтант Несерова од 29.маја 1918. године, издатај у Нишу:

**да се Срби са простора Вардарске Србије, Косова и централне Србије, све до Смедерева бугаризују, односно постану Бугари*

**у почетку је бугаризација требало да се спроведе мирним путем*

**уколико нема резултата, да се одступи од добровољне бугаризације и крене са применом силе*

циљне групе које треба прве национално освестити били су свештеници, лекари, учитељи, угледни домаћини, правници, богати трговци и занатлије, тј. покретачка снага једног друштва

ради лакшег спровођења циља, одмах на почетку окупације забрањена је употреба националног имена, писма, слова на српском језику.

**Забрањена је национална ношња, а свештеници су морали да носе бугарску свештеничку капу*

**забрањено је писати надгробне натписе на споменицима на српском језику*

**забрањено је дати српско име новорођеном детету*

**обраћање бугарским властима је на бугарском језику.*

Ово су била стварно сурова времена за Српски народ у овим крајевима под Бугарском окупацијом и терором.

Свети Сурдулички мученици, молите Бога за нас!

...

Прва прослава празника Светих мученика сурдуличких Повод литургијског сабрања била је канонизација Светих сурдуличких мученика које је Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве на свом редовном заседању у Београду 24. маја **2017.** године, на предлог пуноће Епархије врањске на челу са Епископом г. Пахомијем, уврстио у календар Светих.

„За дан празновања Светих сурдуличких мученика Свети Архијерејски Сабор је одредио **29. мај**, јер су тога дана 2010. године њихове свете мошти похрањене у обновљену спомен-костурницу.

Мошти мученика првобитно су биле похрањене у спомен-костурници у Сурдулици која је подигнута 1924. године.

Желећи да уништи сваки траг о злочинима из Првог светског рата, бугарски окупатори су 1943. године су костурницу срушили до темеља, а мошти су закопали на више локација у Сурдулици. Једна локација била је на сурдуличком Старом гробљу.“

(преузето, <http://www.spc.rs/> Епархија врањска)

кости мученика

„На сурдуличком Старом гробљу 2009. године приликом изградње породичне гробнице, чудесно су се пројавиле мошти мученика. На иницијативу Црквене општине Сурдулица и Епархије врањске 29. маја 2010. године мошти су свечано пренете, враћене и похрањене у спомен-костурницу, која је обновљена 2009. године.“ (преузето, [vranjenews](http://vranjenews.com))

Извор: [Српска историја](http://srpskaistorija.com)